KZ-Gedenkstätte
Neuengamme

Ausstellungen
Begegnungen
Studienzentrum

4 травня 2025

Презентація плакатів «Місце єдності»

Хор	**"No longer slaves"** *Джонатан Хелсер та Джоел Кейс*
Привітання	**Ута та Галина Кюль** *Дочка та онука політичного в'язня концтабору Германа Кюля*
Промова	**Жан Матіа** *Правнучатий племінник в'язня ельзаського концтабору Еміля Маттера*
Промова	**Міхаель Раве** *Син ув'язненої німецько-єврейського концтабору Карли Раве*
Хор	**"Stand up"** *Синтія Еріво*
Хор	**"Peace be unto you"** *Ганс Крістіан Йохімсен*

Музичний супровід: **Gospelchor Medical Voices** .

Ута Кюль

[Хор]

Дорогі гості, дорогі друзі Місця Єдності, дорогі співробітники Гамбурзького фонду меморіалів і навчальних центрів пам'яті жертв нацистських злочинів, дорогі студенти Гамбурзького університету мистецтв – Лотта, Ліллі, Йонас, Бела і Грета –, дорогі волонтери Меморіалу Нойенгамме Філіп, Уляна і Габріель, ті, хто спряють та підтримують Місце Єдності і особливо дорогі родичі. Ласкаво просимо!

Я дуже вражена і вдячна, що у нас знову є гості з розтерзаної війною України. Ласкаво просимо!

Вітаємо Карін ван Стіг та Пітера Деккера з Нідерландів. Карін – наш невтомний посол Місця Єдності в Нідерландах і особливо в Путтені. Вона завжди доступна для родичів там і підтримує їх з великою креативністю, емпатією та відданістю у розробці плакатів для їхніх депортованих членів сім'ї. Пітер організовує поїздки для родичів на церемонії до меморіалу Нойенгамме та допомагає друкувати плакати на Місці Єдності. Робота Карін і Пітера робить величезний внесок у те, що Місце Єдності стало меморіалом, сповненим життя, зустрічей і сенсу.

Я вражена і вдячна, що так багато членів і представників асоціацій з Нідерландів, Франції, Іспанії, Польщі, України та Німеччини об'єдналися разом, щоб супроводжувати і підтримувати сьогоднішню подію. Щиро вітаємо вас! Вітання також асоціаціям підтримки з Бельгії та Данії, які не змогли бути тут сьогодні.

Ми також хотіли б скористатися цією нагодою, щоб подякувати госпел-хору „Medical Voices", який так гарно привітав нас на початку з твором „No longer slaves" Джонатана Хелсера та Джоела Кейса і продовжить нас музично супроводжувати і сьогодні. «Medical Voices» – це хор гамбурзької клініки BG Klinikum, більш відомої як Unfallkrankenhaus Hamburg-Boberg. Зазвичай хор співає для пацієнтів, але сьогодні він співає для нас. Вони співають пісні про гноблення і прагнення до свободи з афро-американської євангельської традиції.

Я – Ута Кюль, донька колишнього в'язня політичного концтабору Германа Кюля. Разом з моєю донькою Галиною я беру активну участь у робочій групі Місця Єдності з самого

початку. Місце Єдності є дуже важливим для нас і близьким до наших сердець проектом. Для тих з вас, хто ще не знайомий з Місцем Єдності:

Місце Єдності – це активний меморіал, створений родичами колишніх в'язнів за підтримки волонтерів та студентів Університету образотворчих мистецтв у Гамбурзі. Перш за все, це активна позиція. Родичі створюють плакати для своїх членів родини, яких переслідували. Мотиви плакатів використовуються для виготовлення друкарських форм, які можна постійно бачити на території Меморіалу концтабору Нойєнгамме. У сусідній друкарні родичі та відвідувачі меморіалу можуть використовувати ці друкарські форми для друку плакатів, які потім представлені онлайн на нашому веб-сайті та тут, на місці, на стіні плакатів.

Місце Єдності дає нам можливість виділити членів нашої родини з величезної анонімної кількості колишніх в'язнів. Ми можемо розповісти про свого батька чи діда саме тут, у місці, де йому довелося зазнати нелюдської несправедливості, і згадати про нього. Ми також хотіли б зробити це можливим для всіх родичів, які бажають це зробити. Ми хочемо бути частиною пам'яті, мати право голосу і бути залученими. Через 80 років після звільнення концтаборів нацистська епоха для багатьох людей здається далекою. Для нас, як для родичів, те, що сталося, і всі його наслідки не є далекими. Це близько і не повинно бути релятивізовано і забуто.

Перед своєю смертю в 1983 році мій батько написав у листі речення, про яке мені часто доводиться думати в ці дні, я цитую: „Це може початися знову в будь-який момент, і ми не знаємо, звідки це прийде і від кого."

Цього року 30 родичів розробили нові плакати. Місце Єдності продовжує зростати. Ця форма пам'яті та збереження пам'яті також є вираженням спільної позиції. Вираз солідарності та поваги до всіх тих, хто був ув'язнений тут, у концтаборі Нойєнгамме, або в одному з таборів-філій концтабору Нойєнгамме. Це дуже, дуже приємно. На жаль, наша робоча група не має власних коштів для функціонування та розширення Місця Єдності. Нам соромно, коли доводиться просити родичів, щоб вони, по можливості, самі оплачували витрати на виготовлення друкарських форм. Якщо серед присутніх є люди, які хотіли б підтримати Місце Єдності пожертвою або, можливо, навіть спонсорувати друкарську форму, ви можете знайти наш рахунок для пожертв на нашому сайті ort-der-verbundenheit.org або на нашому флаєрі на виході.

Галина Кюль

Я рада вітати Жана Матіа.

Жан Матіа – правнучатий племінник Еміля Маттера. Плакат, який він створив для свого двоюрідного діда, також представляє групу з 42 офіцерів, яких разом депортували з Ельзасу до концентраційного табору Нойєнгамме, і до якої належав Еміль Маттер. Дякуємо, пане Матіа, що розповіли нам про це.

Жан Матія

Шановні пані та панове, дорогі посадовці та чиновники, особливо родини Веттервальдів та Нуссбаумів!

У цю 80-ту річницю визволення концтабору Нойєнгамме ми маємо особливу честь представляти 22 ельзаських офіцерів запасу, які були насильно завербовані Ваффен-СС і загинули після інтернування та депортації в Нойєнгамме та таборах-філіях. Серед тих, хто вижив, було ще 20 офіцерів, у тому числі Чарльз Веттервальд. Його син Філіп сьогодні тут і я маю честь вітати. Вони були звільнені з таборів-філій союзними британськими та американськими військами, але ув'язнення залишило шрам на все життя.

Мене звати Жан Матія, і я родом з того ж села, що й Еміль Маттер. Як його правнучатий племінник, я усвідомлюю, що я також є останнім представником родини Еміля Маттера, який ще може свідчити, і це велика честь для мене. Я виріс на своїй фермі з раннього дитинства з постійною пам'яттю про Еміля, який працював там разом з моїми батьком і матір'ю. Щиро дякую Меморіалу Нойенгамме за запрошення і надання мені слова в цей особливий день пам'яті, щоб згадати Еміля.

На момент примусового призову Еміля наша сім'я вже був особливо вражений смертю його дядька Рене, якого у віці 18 років примусово завербували до штурмового полку 195 і який загинув у російському степу в червні 1944 року у віці 20 років. Смерть Еміля в 1945 році була не менш драматичною подією і мала тривалий вплив на повоєнні роки. Однак в Ельзасі, в отруєному кліматі років після насильницької анексії, тема примусової вербовки накрила свинцевим плащем, а гасло «давайте більше не будемо про це говорити» було зведено в ранг догми.

130 000 примусово мобілізованих і 42 000 зниклих безвісти перебували в центрі уваги інституцій у наступний період для відстоювання своїх прав, а 42 офіцери вийшли з небуття лише наприкінці 1980-х років з публікацією збірки текстів «Нас було 42».

24 вересня 1937 року вся наша родина з гордістю згадувала про вступ Еміля до військової школи Сен-Сір, тим більше, що він народився 26 червня 1916 року як німець в Ельзасі-Лотарингії, «Рейхсленді», анексованому після 1870 року в результаті Франкфуртського мирного договору. Його шолом-касуаріна, який родина передала до музею у Фальсбурзі, є

незмінним свідченням його непохитної прихильності до французької армії, яку він ніколи не зрадив би.

Еміль не закінчив офіцерську підготовку у військовому училищі, оскільки у вересні 1939 року був призваний у 174-й фортечний піхотний кулеметний полк на Лінію Мажино, зокрема у битві біля Мозельських озер у червні 1940 року та під час відступу до Донону. Це була остання швидкоплинна перемога французів. Він потрапив у полон і, як уродженець Ельзасу-Лотарингії, був звільнений.

Починаючи з 1942 року, жителів Ельзасу та Мозеля примусово призивали до Вермахту, причому офіцери запасу, які служили у французькій армії, користувалися «положенням про винятки» і не підпадали під дію указу гауляйтера Вагнера. У 1944 році, зважаючи на крах, що насувався, і зважаючи на те, що він не був зв'язаний угодами Вермахту, Гіммлер вирішив, на пряме прохання Вагнера, примусово призвати всіх 800 ельзаських офіцерів запасу до Ваффен-СС, причому Вагнер вихвалявся, що він компенсує значні втрати в офіцерському корпусі.

Наприкінці травня 1944 року Еміль, як і близько 60 його товаришів, отримав наказ. Під час висадки союзників у Нормандії він пройшов через ворота тренувального табору СС у Зеннхаймі (Серне). Незважаючи на чіткі накази та інструкції французьких офіцерів Французького добровольчого легіону піхотного полку 638 та постійну загрозу депортації, він вперто відмовлявся вдягати чорну форму Ваффен СС разом зі своїми товаришами. В результаті його відмови його перевели до Східної Пруссії в Німеччині, щоб запобігти дезертирству.

Незважаючи на загрозу кланового ув'язнення, яка нависла над родиною через кількатижневе інтернування батька в таборі Ширмек, Еміль залишився вірним триколору. Керівництво СС втомилося від цих «упертих ельзаських голів» і вирішило інтернувати Еміля в серпні 1944 року в концтабір Нойенгамме в спеціальному таборі для «видатних людей» із задекларованою метою зламати його волю. Незважаючи на цензуру, початок його депортації задокументований листуванням з сестрою Ліною.

Потім, 23 листопада 1944 року, в день звільнення Страсбурга 2-ю танковою дивізією, його засудили до смертної кари за вперту відмову вступити до Ваффен СС, як і всіх 42 інших, на підставі гітлерівського указу «Ніч і туман». Його випробування почалися, щойно його перевели до депортаційного табору. Починаючи з грудня 1944 року, його кореспонденція припинилася, що змусило його сім'ю і наречену, які, незважаючи на звільнення в листопаді

1944 року, жили в постійному страху, побоюватися найгіршого. Жорстоке поводження, нестача їжі та ендемічні хвороби призвели до дуже швидкого погіршення його здоров'я, і до грудня 1944 року Еміль важив лише 40 кілограмів.

Після звільнення сім'я повністю не знає про долю Еміля через суперечливі свідчення його товаришів, і до них повертається надія, коли Червоний Хрест нарешті повідомляє про його присутність у таборі. Насправді, це був однофамілець. Не маючи чітких доказів його загибелі, вся родина хотіла вірити в його повернення. Надто пізно їм довелося прийняти жахливу реальність:

«Еміль помер».

«Еміль помер від голоду і хвороби».

«Еміль поліг за Францію».

Сім'я і його кохана наречена Маргарита, моя хрещена мати, ніколи не дізналися точних обставин його смерті, навіть дата не була підтверджена - згідно з офіційними документами, він «поліг за Францію» 26 лютого 1945 року. Згодом я дізнався з нечисленних документів у концтаборі Нойєнгамме, що його смерть підтверджена. Він помер 26 лютого 1945 року в таборі Нойєнгамме; причиною смерті вказано ентерит, запалення слизової оболонки кишечника. Однак, згідно зі свідченнями депортованих, причини смерті вказувалися навмання, за заздалегідь підготовленим каталогом. Еміль помер від голоду, що є найбільш вірогідною причиною смерті.

Хотілося б припустити, що його жертва не була марною. Гауляйтер Вагнер і СС не продовжували примусовий призов інших 800 офіцерів запасу з огляду на відмову 42-х і неможливість переконати їх здатися. Разом зі своїми товаришами Еміль, ймовірно, врятував їм життя. Інші ж чини були позбавлені такої удачі.

Еміль не має офіційно визнаної могили. Ніхто не знає, де він похований. Його тлінні останки, ймовірно, спочивають у братській могилі або є частиною праху десь тут, спочивають разом із «прахом» його побратимів по стражданню.

Минулого тижня на місці його примусового призову урочисто відкрили «Сад пам'яті 42-х», де в пам'ять про їхнє випробування буде висаджено чорну сосну на честь кожного загиблого офіцера і липу на честь кожного, хто вижив. Ця зелена зона площею 42 акри є меморіальним місцем, яке ми також розглядаємо як філію Меморіалу концтабору Нойєнгамме.

Дякую за увагу.

Галина Кюль

Щиро дякуємо, Жане Матіа, за Вашу вражаючу історію.

Зараз ми вітаємо Міхаеля Раве, який продовжує роботу по збереженню пам`яті своєї матері Карли Раве. Можливо, дехто з вас мав можливість познайомитися з вражаючою Карлою Раве. Вона була присутня тут, у Нойенгамме, протягом багатьох років на святкуванні річниці визволення, поки не відійшла у вічність у 2017 році. Плакат, який Міхаель Раве створив для своєї матері, є першим плакатом у Місці Єдності, що дійшов до нас з Ізраїлю. Багато євреїв, які вижили, в тому числі в концтаборі Нойєнгамме, емігрували до цієї країни після звільнення в пошуках безпеки, захисту і миру. Ми бажаємо всім людям в цій країні, щоб вони незабаром змогли жити в безпеці і мирі. Ласкаво просимо, Міхаель Раве!

Міхаель Раве

Шановні гості!

Сьогодні, через вісімдесят років після звільнення головного табору Нойєнгамме і звільнення моєї матері, Карли Раве (уродженої Френкель), приблизно двома тижнями раніше з табору-філії Зальцведель, я приїхав сюди, щоб розповісти вам історію моєї родини.

Я належу до так званого другого покоління тих, хто пережив Голокост. Уся моя родина – і моя мати, і мій батько – були знищені під час Голокосту. Я відчуваю себе зобов'язаним розповісти історію моєї родини, щоб її пам'ятали і не забували.

Я родом з Ізраїлю, з Кір'ят-Тів'ону біля Хайфи, місця, де я народився, місця, де мої батьки побудували своє життя після приїзду до Ізраїлю з містечка Лемго, що знаходиться у Північній Рейн-Вестфалії. Мої батьки пережили Другу світову війну і стали жертвами переслідувань.

Моя мати померла вісім років тому у віці 90 років. Останні 30 років свого життя вона присвятила тому, щоб розповідати історію свого життя, особливо в містечку, де вона народилася, а також тут, в Нойенгамме, в Ізраїлі та скрізь, де її про це просили. Мій батько помер у 1986 році у віці 61 року і не зміг супроводжувати мою матір, коли вона розповідала історію свого життя.

У 1985 році вчителька з Лемго попросила мою матір розповісти про те, що відбувалося в Лемго під час нацистського режиму. Вона залюбки записала свою історію. Мій батько допоміг мамі і надрукував її розповідь на друкарській машинці.

Приблизно рік потому моя мама закінчила книгу, в якій описала труднощі, що випали на її долю та долю її родини. Це автентична книга, яка чітко описує, через що пройшли євреї Лемго під час нацистського режиму аж до депортації з міста, а також жахіття, які вони пережили в гетто і концтаборах. Її батьки та брати і сестри були вбиті в Аушвіц-Біркенау. Одна бабуся померла у важких умовах у Терезієнштадті. Інша бабуся вижила під час Голокосту - разом з моєю мамою вони були єдиними з родини, кому це вдалося – завдяки одній з рідкісних угод щодо звільнення військовополонених зі Швейцарією.

Книга описує шлях моєї матері через різні концтабори аж до дня звільнення, а також її переживання одразу після звільнення, історію її виживання. Книга була видана адміністрацією міста Лемго. Вона стала місцевим бестселером, книгою, яка викликала ажіотаж у місті, де вона народилася, книгою, яка достовірно розповідала про те, що

відбувалося в місті, а також у гетто і концтаборах. Вона назвала книгу «Überleben (Виживання)».

Успіх книги вплинув на подальшу історію. Цей успіх спонукав мою матір стати послом тих, хто пережив Голокост, і продовжувати розповідати про те, що сталося. Моя мама розповідала свою історію знову і знову, повторюючи найважливіші події, які її розчулювали.

Вона говорила про зміни, які вона пережила на початку нацистського режиму, будучи звичайною дівчинкою в шкільному класі в Лемго, і про те, як вона стала аутсайдером через те, що була єврейкою. Вона описала, як сім'я зазнавала все більше труднощів і страждань, допоки не втратила все своє майно.

Як її забрали з загальноосвітньої школи і змусили відвідувати єврейський клас у Детмольді - сусідньому містечку, де інші єврейські діти, як і вона, також ходили до школи. Вона розповіла про свою сім'ю, яка жила в одному будинку: дідусь і дві бабусі, батьки і два молодші брати, один з яких був ще немовлям, сестра, яка була на два роки старша за неї, а також дядьки і тітки.

Вона розповіла, як 28 липня 1942 року її сім'ю вигнали з дому і відвезли до єврейського гетто Терезієнштадт. Вона розповіла про важку подорож до Терезієнштадта, про турботу і піклування про немовля, про те, як вся сім'я зголосилася доглядати за півторарічною дитиною, і про те, як сім'я була розпорошена після прибуття в гетто.

Вона розповіла про труднощі та втрати, які їй довелося пережити в Терезієнштадті, де померла її бабуся по батьковій лінії, не витримавши суворих умов життя. У своїй розповіді мама описує, як вони виживали в гетто, як намагалися допомагати один одному і який великий внесок вона зробила у виживання сім'ї в складних умовах, коли майже не було чого їсти.

Моя мама розповідала мені, як батько сім'ї зібрав усіх разом і вирішив, що якщо вони будуть розділені після цих страждань і кожен опиниться в іншому місці, то місце зустрічі обов'язково буде в їхньому рідному містечку Лемго.

У лютому 1945 року її бабуся по материнській лінії поїхала з Терезієнштадта до Швейцарії потягом. Цей обмін був організований за домовленістю між колишнім президентом Швейцарії Музі та Генріхом Гіммлером. Гіммлер сподівався, що ця подія пом'якшить його покарання. Хоча моя прабабуся пережила цей шлях і дісталася Швейцарії, там вона зрозуміла, що майже вся її сім'я була замордована в газових камерах.

Моя мама розповідала мені, як 16 жовтня 1944 року її сім'ю відправили до Аушвіца, і як вона благала, щоб її відправили слідом за сім'єю і не залишили там саму. І дійсно, 28 жовтня 1944 року моїй мамі дозволили сісти на потяг, що складався з вагонів для худоби, і вона прибула до Аушвіц-Біркенау. Вона детально описала важкий шлях потягом з Терезієнштадта до Аушвіц-Біркенау.

Коли вона потрапила туди, то зрозуміла, що більше ніколи не побачить свою сім'ю. Вона зрозуміла, що потрапила в місце, яке було пеклом на землі, місце, звідки немає вороття.

На щастя, її відібрали як підходящу «робітницю», і вона змогла продовжити боротьбу за своє виживання. Її важкий шлях продовжився, і через кілька днів її депортували до Берген-Бельзена, де вона була змушена виконувати різні трудові завдання в голодних і жорстоких умовах.

У грудні 1944 року мою матір відправили з Берген-Бельзена до Зальцведеля, філії концтабору Нойєнгамме, де вона змушена була працювати на заводі, який виробляв боєприпаси для армії. Там вона пробула до 14 квітня 1945 року, допоки американський танк з'явився біля табору в Зальцведелі, і мою матір звільнили, але вона була у вкрай поганому стані здоров'я і ледь не померла від голоду.

Після визволення моя мати залишилася в Люнебурзі на два місяці, щоб відновити сили, а звідти повернулася до Лемго. На її жах, жоден член її сім'ї не вижив у тому пеклі і ніхто не повернувся.

Майже одночасно зі звільненням Зальцведеля всіх в'язнів концтабору Міттельбау-Дора, де будували ракети V-2, повели на марш смерті через величезні підземні тунелі. Серед них був і мій батько, який працював слюсарем на ділянці, де виготовляли ракетні компресори.

Мій батько народився в польському місті Деблін. Під час нацистського режиму йому довелося виконувати більшість примусових робіт в аеропорту поблизу рідного міста. Під час першої ж операції його сім'ю депортували до табору знищення Собібор і вбили. Його та його старшого брата залишили як робітників. Його брат не вижив, і він залишився один у таборі.

Згодом його депортували з Дебліна до Ченстохови, а потім через Бухенвальд до концтабору Міттельбау-Дора. Лише золоті руки мого батька допомогли йому вижити. Керівник майстерні, де він працював, розпізнав його талант і заохочував його, незважаючи на те, що саме місце було пеклом на землі.

Одного разу на марші смерті всіх в'язнів привели до гуртожитку Гітлерюгенду і оточили нацистськими солдатами. У мого батька було відчуття, що він більше не витримає, що він не

переживе того, що станеться далі, тому він вистрибнув з вікна і втік. У нього вистрілили, куля пробила ногу, він впав і сховався.

Наступного дня його знайшов американський солдат, підібрав і перевів до польового шпиталю в Гамельн. З міста Гамельн його відправили до лікарні в Лемго, де кулю видалили хірургічним шляхом. Саме в Лемго познайомилися мої батьки.

Моя мама захворіла на туберкульоз і була відправлена на лікування до Швейцарії. У Швейцарії вона їй вдалося познайомитися зі своєю бабусею по материнській лінії. Коли вона повернулася до Лемго після лікування у Швейцарії, мої батьки одружилися і вирішили емігрувати до Ізраїлю.

У 1988 році, приблизно 9 листопада, ми з матір'ю були запрошені на захід, організований містом Лемго для вшанування 50-ї річниці листопадових погромів. На спеціальній церемонії моїй матері було присвоєно звання «почесного громадянина».

Будинок, з якого її та її родину виселили, відремонтували, а перший поверх став музеєм, що розповідає історію родини. Задня частина будинку була перетворена на майстерню, і відтоді стипендіати мають можливість жити там щороку, а наприкінці року виставляти свої роботи.

Будинок отримав ім'я нашої родини: «Будинок Френкелів». Моїй мамі пощастило, що для неї там обладнали квартиру, щоб вона могла комфортно жити в Лемго і розповідати свою історію.

Для мене це був перший раз, коли я ступив на німецьку землю. Під час польоту до Німеччини я уважно читав те, що написала моя мама. Вперше я дізнався її історію в деталях.

У той час я служив на флоті. Візит до Німеччини відбувся приблизно через рік після того, як я отримав диплом інженера. Я служив в елітному підрозділі на посаді технічного офіцера. Я повністю присвятив себе роботі та особистому життю, і подорож до Німеччини відкрила для мене новий світ.

Приблизно через десять років директорка школи попросила мою матір назвати загальноосвітню школу, що була заснована в Лемго, на честь моєї мами, і вона, звісно, погодилася. Зараз школа називається «Загальноосвітня школа імені Карли Раве», в якій навчається близько 1200 учнів.

Щоразу, коли моя мама була в Лемго, вона відвідувала школу, ходила по класах і розповідала свою історію. Також відбувся обмін класами між школою в Ізраїлі та школою, названою на честь моєї мами.

Сюди, в Нойенгамме, моя мама теж приїжджала майже щороку і розповідала учням свою історію. Після її смерті в церкві в Лемго відбулася поминальна служба. У своїй промові я пообіцяв продовжити її справу.

У містечку Лемго ми встановили пам'ятник на її честь у парку біля її будинку, де вона любила гуляти. На пам'ятнику викарбувані слова:

«Якщо нас коли-небудь розділять, ми знову зустрінемося в Лемго.»

Цю фразу її батька, мого дідуся, я також обрав для плакату, який я розробив для своєї мами для місця єдності. Для мене багато значить, що пам'ять про мою маму тепер також має постійне місце у місці єдності.

Це свідчить про солідарність з Меморіалом концтабору Нойєнгамме, про мою глибоку прихильність до нього, а також про мій зв'язок з іншими родичами переслідуваних, для яких так само важливо, як і для мене, розповісти історії переслідувань їхніх родин і врятувати їх від забуття.

Щиро дякую!

Галина Кюль

Щиро дякуємо, Міхаелю Раве, за Вашу чудову промову. Далі ми знову почуємо «Medical Voices». Меседж їхньої наступної пісні до нас сьогодні: Коли мова йде про гноблення та расизм, ми не повинні стояти осторонь або відвертатися, а встати: „Stand up", твір Синтії Еріво.

[Хор]

Тим часом, ми хотіли б попросити всіх родичів, які розробили плакат для члена сім'ї в цьому році або в попередні роки, відгукнутися зараз. Тут, на цих столах, ви знайдете друкарські форми, виготовлені за вашими ескізами, в алфавітному порядку. Ми запрошуємо вас взяти друкарську форму, присвячену вашому члену сім'ї, що зазнав переслідувань, а потім вишикуватися тут, спереду, щоб всі друкарські форми було добре видно.

Тепер я хочу запросити всіх членів сім'ї, які стоять попереду, підняти свою друкарську форму і голосно, чітко і виразно назвати ім'я вашого члена сім'ї, зо зазнав переслідувань один за одним.

[Читання імен]

Щиро дякую вам! Ми просимо всіх присутніх встати і приєднатися до нас у хвилині мовчання. Щиро дякую!

[Хвилина мовчання]

Дуже дякую всім вам! Зараз хор «Medical Voices» заспіває для нас останній твір Ганса Крістіана Йохімсена. «Миру вам, коли ви залишите скорботне місце» – це те, що ми бажаємо вам і всім нам, і це те, що хор дарує нам у дорогу. При бажанні ви можете поки що залишитися тут.

[Хор]

Тепер ми хочемо разом розвішати плакати. Столи з підготовленими плакатами ви знайдете на виході. Не поспішайте розклеювати плакати і дбайте про свій одяг: Клей дуже важко відпирається. На цьому я прощаюся і з нетерпінням чекаю на завершення заходу, щоб поспілкуватися біля стіни з плакатами або в наметі для зустрічей. Не соромтеся звертатися до нас!

Щиро дякую і бажаю вам приємно провести час за розклеюванням плакатів.

Translation/Übersetzung: Marta Rosavytska